

О последицама објављивања тајних дипломатских депеша од стране вебсајта Викиликс, америчкој политици према Ирану, као и могућности учешћа у трци за председнички положај, разговарамо са бившим амбасадором САД у Уједињеним нацијама, а сада аналитичарем у вашингтонском институту “Американ Ентерпрајз”, Џоном Болтоном:

“Мислим да је објављивање тајних докумената на вебсајту Викиликс имало негативних последица, што се посебно односи на војну документацију у погледу Ирака и Авганистана. Политичари у тим земљама, који сарађују са САД и савезницима, стављени су у ризикантну ситуацију, а наши непријатељи широм света сазнали су доста о томе како наше војне снаге оперишу, планирају и развијају своју стратегију. Што се тиче америчке дипломатије, последице су такође негативне, углавном због тога што ефикасна дипломатија захтева поверење и безбедност, другим речима, да америчке дипломате буду у стању да очувају тајна документа тајним.

Уколико стране дипломате или опозициони лидери, дисиденти, заговорници људских права у аутократским земљама не буду уверени да ће тајне информације пружене америчким дипломатама остати тајне, они те информације неће размењивати. Оваква ситуација се ипак може исправити током времена, али САД морају да учине бројне ствари да би спречиле такве инциденте у будућности. Потребно је такође предузети одговарајуће кораке против оних који су обелоданили такву тајну кореспонденцију”, наводи Болтон.

На питање о ефектима обелодањених информација о широкој подршци оштријој америчкој политици према Ирану међу савезницима, укључујући и арапске земље, попут Саудијске Арабије, Болтон каже:

“Морам да кажем да ме гласови арапских земаља који кажу да не желе да се Иран домогне нуклеарног оружја и да би подржале америчку војну акцију против Техерна уопште не изненађују. То слушам већ годинама арапске лидере, који не желе да се Иран домогне нуклеарног оружја, као што то не желе ни САД ни Израел нити Европа. Али, јавно објављивање ових докумената показује колико је штетна делатност Викиликса.

Сада ће арапски лидери морати да буду далеко пажљивији и више прорачунати у својим разговорима или кореспонденцији са нама. Међутим, фундаментална реалност је да уколико би САД или Израел напали ирански нуклеарни програм - неће доћи до хаоса на Блиском истоку, пошто ће друге земље да схвате да то није напад на Ислам, већ мера да се спрече радикални елементи у Ирану, који желе да произведу нуклеарно оружје.”

Болтон је недавно одбио да искључи могућност свог учешћа у трци за председнички положај 2012. године. Замољен да прокоментарише разлоге своје евентуалне одлуке у том смислу, он каже:

“Озбиљно разматрам могућност да уђем у председничку трку 2012. године. То је необична одлука, пошто ја раније нисам учествовао у трци за било какав политички положај. Међутим, веома сам забринут да садашња администрација не обраћа довољно пажње спољној и безбедносној политици. Не верујем да је компетентно водила политику у том домену у протекле две године и брине ме да ће темпо и величина изазова наредне две године бити још већи и да је стога важно да имамо свеобухватну националну дебату о спољној и безбедносној политици 2012. године.

Из тог разлога разговарам са људима који су раније учествовали у националним тркама, са политичарима из странке “Чајанка” и са члановима Конгреса и експертима. Очекујем да донесем одлуку после нове године. То ће бити велика одлука за мена. Мислим да је трка за председничког кандидата Републиканске странке потпуно отворена и мислим да председник Обама може да буде поражен 2012. Такође, сматрам да је важно да за председника имамо особу која на врху дневног реда има безбедност САД и савезника и да је важно да такав председник буде у Белој кући”, закључује Болтон.

Нове осуде Викиликса у САД

Џулијан Асанџ и његов вебсајт Викиликс и даље су непопуларни у Америци. Осуђују га и званичници и новинари, а према новом истраживању организације за испитивање јавног мњења Зогби, 77 одсто Американаца верује да Викиликс угрожава безбедност Сједињених Држава.

Тај број је нешто нижи према недавним анкетама телевизијске мреже ЦБС, која је мерила осуду Викиликса и према политичким опредељењима испитаника. Анкета ЦБС-а показује да 74 одсто републиканаца сматра да објављивање тајних дипломатских депеша шкоди САД, исто то мисли 52 одсто демократа, и 59 одсто Американаца који се изјашњавају као неопредељени.

Међу новијим реакцијама, преносимо мишљење сенатора Џона Мекејна, бившег америчког амбасадора Роса Вилијемса, и извршне директорке Одбора за слободу медија Луси Делглиш.

Џон Мекејн, који сматра вебсајт Викиликс непријатељем Америке, каже да га још више брине то што је за ту највећу крађу тајних дипломатских депеша у америчкој историји, прозван једино војник Бредли Менинг. Менинг је наводно Викиликсу предао 250,000 депеша, копираних са компјутерске мреже Пентагона на компакт диск на коме је била слика поп звезде Лејди Гага.

„Волео бих да знам како је могуће да обичан војник има приступ поверљивим депешама о разговорима америчког председника са страним државницима? То је потпуно сулудо. Осим Менинга, још увек нико из тог целог командног ланца није позван на одговорност. Ко је био Менингов надређени официр? Ко је тај који је рекао: 'Пази, како слуша Лејди Гагу'? Да је неко тако нешто написао у књизи, нико је не би читао, јер је прича више него бизарна“, примећује Мекејн.

Мекејн каже да Пентагон, Стејт департмент и Конгрес већ раде на новим мерама које би требало да спрече сличне пропусте.

Бившег америчког амбасадора Роса Вилијемса забрињава да би настављено цурење депеша могло још месецима, а можда и дуже, да окупира пажњу америчке дипломатије.

„Мислим да политичари и дипломате у Америци и у другим земљама сада узалудно троше огромну количину времена на проучавање тих депеша, уместо да решавају проблеме у свету са којима смо сви суочени“, каже Вилијамс.

Амбасадор Вилсон сматра да би исцурела документа могла да имају негативан ефекат и на унутрашњеполитичка кретања у појединим земаљама.

„У Турској, где сам доскоро обављао дужност амбасадора, све што Америка каже или не каже, уради или не уради, по правилу утиче на унутрашњу политику те земље. Иако из исцурелих депеша не може да се закључује о заокруженој америчкој политици, оне би могле да створе потпуно погрешан утисак о америчким намерама према Турској. Исто то би могло да се догоди и са Ираком, Индонезијом и низом других држава“.

Луси Делглиш је извршна директорка угледног Одбора за слободу медија, који се поред осталог бори за заштиту новинарских извора, нарочито оних који пружају доказе о грешкама и промашајима владиних агенција.

„Већина особа са којима сам радила, биле су врло пажљиве у обелодањивању информација о неправилностима. Оне их нису одавале само зато што су им биле на дохвату руке. Викиликс у том смислу представља нови механизам, посвећен масовној дистрибуцији поверљивих информација. Тешко је докучити шта је права агенда Џулијана Асанжа. Једино што знамо је оно што пише на његовом вебсајту, а то је да тајне у начелу нису добра ствар.“

„Верујем да су се људи плашили када је Гутенберг конструисао прву машину за штампање књига. И проналазачи телевизије су на почетку изазивали страх. Међутим, интернет је унео димензије које се до сада нису могле ни замислити. За ово се више не може рећи само да смо ушли у нови свет, већ да смо закорачили у потпуно нови универзум.“

Независно од судбине Џулијана Асанжа и Викиликса, слични покушаји откривања тајни ће се наставити, закључила је Луси Делглиш.

(VOA)